

‘Discipelen zijn het geschenk van de kerk aan de samenleving’

Jos Douma

(Dit artikel is verschenen in: *GEEESTkracht*. Bulletin voor Charismatische Theologie, nummer 75 (voorjaar 2015), blz. 2-10)

Inleiding

Er was een tijd dat ik weinig had met discipelschap. In ieder geval sprak dat woord me niet erg aan. In mijn beleving was discipelschap evangelisch (en ik was gereformeerd) en activistisch (en dat was fout, want alles is genade). Discipelschap stond voor trainingsscholen (waar ik overigens nooit mee kennis had gemaakt) waar mensen heel veel Bijbelteksten moesten memoriseren en moesten leren om mensen op straat zo maar aan te klampen over Jezus.

Anderhalf jaar geleden heb ik pas ontdekt dat discipelschap helemaal oké is. Sterker nog: discipelschap vormt het kloppende hart van het christelijke leven en van de kerk. Eigenlijk was ik ook al wel jaren sterk gericht op discipelschap, zonder dat ik dat woord er ooit voor gebruikte. Ik schreef en sprak over spiritualiteit, over spirituele vorming, over karaktervorming, over groeien in Christusgelijkvormigheid en ik preekte in de kerk over heiliging en vernieuwing. Ik denk dat dat allemaal over ongeveer hetzelfde gaat. We hebben nu eenmaal veel verschillende woorden nodig om de veelkleurige werkelijkheid van het leven met Jezus van dag tot dag te omschrijven. Discipelschap mag als term nieuw in de oren klinken van met name christenen uit de protestantse traditie, de zaak die ermee wordt aangeduid is als zo oud als de Bijbel.

Intussen is het spreken over discipelschap (juist deze term dus) niet meer weg te denken uit kerkelijk Nederland. Voor mijzelf ging dat woord en de thematiek die erbij hoort leven door het lezen van het boek ‘Een cultuur van discipelschap’ van Mike Breen, een heel inspirerend en vooral ook concreet en praktisch boek over hoe we elkaar kunnen helpen om als discipelen van Jezus te leven. Het boek verscheen zomer 2013 in Nederlandse vertaling. Ook het boek ‘Oefenruimte. Kerk en parochie als gemeenschap van leerlingen’ (november 2013) van Sake Stoppels moet in dit verband genoemd worden. Beide boeken hielpen mij om discipelschap te ontdekken als de kern van christelijk leven en christelijk kerk zijn.

Daarna ben ik meer boeken over discipelschap gaan lezen. Eén daarvan wil ik hier niet onvermeld laten, namelijk het boek van Bill Hull (een Amerikaanse voorganger die al 20 jaar lang publiceert en spreekt over discipelschap): ‘The Disciple-Making Pastor. Leading Others on the Journey of Faith’. Aan een uitspraak van hem heb ik de titel voor dit artikel ontleend: “*The church is for discipleship and disciples are the church’s gift to the world.*”¹ Er bestaat een innerlijke spanning tussen deze uitspraak van Bill Hull en een uitspraak die in het denken van de genoemde Mike Breen heel belangrijk is: “*If you make disciples, you will always get the church. But if you try to build the church, you will rarely get disciples.*”²

De beide citaten maken iets duidelijk over de verhouding tussen kerk en discipelschap. Daar is minstens enige spanning. Dat komt ook tot uitdrukking in een andere slogan die in

¹ Zie: http://www.billhull.net/bonhoeffer_project (14-02-2015)

² Zie: <http://www.disciplingculture.com/why-the-missional-movement-will-fail> (14-02-2015)

gesprekken rond discipelschap regelmatig opduikt: *Stop doing church, start being disciples!* Hoe je ook over deze uitspraken denkt, ze helpen in elk geval om een bewustwordingsproces op gang te brengen over de vraag welke rol de kerk speelt als het gaat om discipelschap en ook anderszins: welke rol discipelschap speelt als het gaat om de kerk. Verderop in dit artikel zal ik daarop terugkomen.

Waarom discipelschap?

Die persoonlijke ontdekking van discipelschap waar ik het net over had, stond en staat in een veel bredere context. Talloze christenen, voorgangers, kerken en parakerkelijke organisaties besteden immers momenteel veel aandacht aan deze thematiek. Waar komt deze herlevende interesse vandaan? Ik zou op die vraag vijf antwoorden willen geven.

- De herlevende interesse voor discipelschap heeft alles te maken met teleurstelling over missionair kerk zijn. De afgelopen jaren is daar in veel kerken heel erg op ingezet. Maar de resultaten zijn teleurstellend. Het missionair zijn heeft niet de groei en de vernieuwing gebracht waarop werd gehoopt. Sake Stoppels heeft in dit verband gesproken over het boemerang-effect van missionair gemeente zijn. Het missionair willen zijn keert als een boemerang naar de kerken terug omdat het de vraag is of we wel in staat zijn om missionair te zijn als we geen discipelen van Jezus zijn, mensen die zelf allereerst leren om dag in dag uit heel concreet met Jezus te leven.
- De herlevende interesse voor discipelschap is een gevolg van de hernieuwde theologische en spirituele aandacht voor het koninkrijk van God. In heel veel kerken heeft het kerkelijke leven zelf erg centraal gestaan (geconcentreerd op de zondag). Maar we ontdekken steeds meer dat God ons roept om in deze wereld aanwezig te zijn en daar in de kracht van de Geest iets zichtbaar en erfahrbaar te maken van het koninkrijk van God op aarde zoals in de hemel. We hebben wel geleerd hoe we ons op zondag in de kerk moeten gedragen maar zijn er onvoldoende aan toe gekomen om samen te leren hoe je al christen present kunt zijn in het dagelijkse leven van de samenleving. Discipelschap gaat niet over hoe je je moet leren gedragen in de kerk, maar over hoe je kunt leren leven in Gods koninkrijk. De kerk heeft daarin primair de rol van oefenplek.
- De herlevende interesse voor discipelschap komt ook voort uit het verlangen om een beweging van denken naar doen te maken. In heel veel kerken (met name in de protestantse traditie) is de leer van de Bijbel en de leer van de kerk en hoe je moest denken sterk de focus geweest in prediking en onderwijsprocessen. Maar we komen steeds meer tot de ontdekking dat het denken maar één toegangsweg biedt tot verandering en vernieuwing, en misschien ook niet de beste toegangsweg. Juist door te doen, door nieuw gedrag in de praktijk te brengen, komen er leerprocessen op gang die onmisbaar zijn als we willen groeien in het dagelijks volgen van Jezus.
- De herlevende interesse voor discipelschap heeft vervolgens ook veel te maken met twee zaken die sterk aan elkaar verwant zijn. Allereerst komen de grenzen van het (ook kerkelijke) consumentisme in zicht. Ik weet wel dat dat momenteel nog een van de grote problemen van de kerk is: een consumentistische cultuur die wordt gevoed door als strak georganiseerde events neergezette kerkdiensten op zondagmorgen. Bill Hull merkt daar ergens over op: veel kerkgangers beantwoorden de vraag hoe het geestelijk met hen gaat door iets te vertellen over de mooie samenkomsten die ze hebben meegemaakt (2010, 14). Maar veel christenen die meer willen (meer van Gods Geest, meer koninkrijk van God) zijn het consumentisme zat en ook hun eigen consumerende houding. Of is dit wishfull thinking van mijn kant? In de tweede plaats, hiermee samenhangend: ik kwam onlangs op het spoor van het boek 'Discipline. Overleven in overvloed' van Marli Huijter (hoogleraar filosofie). Dat boek gaat over de hernieuwde

belangstelling voor discipline in een ‘gededisciplineerde’ maatschappij waarin we allemaal leven, waarin geen grenzen zijn aan het willen vervullen van onze behoefte aan contact, informatie, intimiteit enzovoort. Ik zou de stelling wel aandurven dat een hernieuwde interesse voor discipelschap, waarvan discipline een onmisbaar aspect is, ook een antwoord is op de realiteit van een ‘gededisciplineerde’ kerk.

- De herlevende interesse voor discipelschap is ten slotte, maar misschien wel het belangrijkste, in mijn ogen niet minder dan een beweging van de heilige Geest. Het is meer dan opvallend dat op zoveel verschillende plaatsen en in zoveel verschillende kerkelijke denominaties en christelijke organisaties discipelschap in zo korte tijd zo hoog op de agenda is komen te staan. Dat laat zich niet verklaren vanuit menselijke projecten en afspraken. Het kan haast niet anders of de heilige Geest van Jezus, die waait waarheen hij wil, is de wind in de rug van een nieuwe discipelschapsbeweging waarin kinderen van God opnieuw ontdekken hoe wezenlijk het is om van dag tot dag te leven met Jezus, als zijn vertrouwelingen en volgelingen.

Wat is discipelschap?

Maar wat bedoelen we precies als we spreken over discipelschap? Het veel gebruiken van zo’n term kan ook gevaarlijk zijn. Juan Carlos Ortiz wijst daar in zijn boek ‘Leven met Jezus van dag tot dag’ ook op. Hij stelt dat een van de belangrijkste oorzaken waarom kerken zo’n gebrek aan groei waarnemen, is dat we ons concentreren op begrippen in plaats van op het *léven*. We kunnen veel spreken en schrijven (zoals ook in dit artikel weer gebeurt) over discipelschap en intussen toch geen contact hebben met de werkelijkheid die ermee wordt aangeduid. Wie veel praat over discipelschap, is nog geen discipel. Wie de definitie van discipelschap kent, *lééft* nog niet als discipel.

Dat is dus wel een vooropmerking die ik wil maken als het straks toch gaat over de definitie van discipelschap. Een heel eenvoudige definitie reikt de genoemde Ortiz aan in de titel van zijn boek: *leven met Jezus van dag tot dag*. Dát is discipelschap: dat je in je dagelijkse leven dichtbij Jezus blijft en zijn stem probeert te verstaan en probeert om in zijn Geest te handelen. Zo gaat discipelschap ten diepste over het gewone dagelijkse leven van christenen die thuis, in de buurt, op hun werk en bij de sportvereniging een beetje licht willen brengen, iets willen laten proeven van de goedheid, waarheid en schoonheid van het koninkrijksleven.

Toch vraagt de meer systematische bezinning op vragen rond discipelschap en gemeentevernieuwing meer dan een zo gewoon en dagelijks mogelijke typering van wat het betekent om discipel te zijn. Sake Stoppels heeft in zijn boek ‘Oefenruimte’ een mooie aanzet gegeven tot een definitie: *“Een leerling van Jezus Christus is een mens die in de kracht van de heilige Geest en in verbondenheid met (de) kring(en) van andere leerlingen over de volle breedte van zijn of haar leven het verlangen heeft te leren leven in Zijn spoor en zijn leven daadwerkelijk en duurzaam richt op het Rijk Gods zoals Jezus Christus dat belichaamde en verkondigde.”* (2013, 73) Arjan Markus, die meewerkte aan het boek ‘Tijd om mee te gaan. Over discipelschap vandaag’, reikt deze definitie aan van discipelschap: *“je leven lang, samen met anderen, leerling en volgeling zijn van Jezus door met vallen en opstaan in je dagelijks leven, geïnspireerd en gemotiveerd door de Geest, de waarden te leven van Gods Koninkrijk dat met Jezus aan het licht is gekomen.”*³ In beide definities valt de aandacht voor het koninkrijk van God op en de nadruk op het samen met anderen leren. Belangrijke en waardevolle accenten!

³ Zie: <http://www.theoblogie.nl/discipelscha-open-deur-gevaarlijke-hype> (14-02-2015)

Zelf heb ik aan het begin van het kerkelijk seizoen 2014-2015 waarin ik de thematiek van discipelschap graag op de agenda wilde gaan zetten van de gemeente waar ik predikant ben (de gereformeerd-vrijgemaakte Plantagekerk van Zwolle-Centrum, 1050 leden, gemiddelde leeftijd 27 jaar) een eigen definitie gevormd. Deze definitie heb ik wat toegeschreven naar het jaarthema van de gemeente 'Ik tel tot tien. Discipelschap voor beginners', waarin de Tien Woorden van God aan de orde komen als bron van leven als volgeling van Jezus Christus. Vandaar ook het accent in de volgende definitie op gehoorzaamheid aan Gods geboden. Dit had tegelijk alles te maken met mijn wens om de gemeente mee te nemen vanuit een geloofsbeleving waarin de Tien Woorden en gehoorzaamheid vanouds een centrale betekenis hebben. Want discipelschap is hoe je het ook wendt of keert zeker ook een 'nieuw' thema. Juist dan lijkt het me belangrijk om verbinding te maken met wat ik maar even kort aanduid als de 'traditie'. Dit is de definitie: *discipelschap is het leerproces van Gods kinderen waarin zij, geïnspireerd door Gods Woord en geleid door Gods Geest, in de context van hun dagelijkse omstandigheden, activiteiten en relaties, in groeiende Christusgelijkvormigheid gehoorzaam zijn aan Gods geboden en ook anderen uitnodigen om Jezus te vertrouwen en te volgen.* Ik licht de definitie in tien korte stappen nog wat toe.

Discipelschap als leerproces

- *Het leerproces.* Discipelschap is een leerproces dat een leven lang duurt (Gods kinderen blijven altijd 'lio': leerling in opleiding). Zoals elk leerproces vraagt het om bewustheid en intentionaliteit, zo is dat ook met het discipelschapsleerproces. Daarbij is het van belang om ruimte te geven aan verschillende leerstijlen (denkers, doeners, dromers en beslissers leren op verschillende manieren). Dit leerproces kan niet zonder de leergemeenschap die de lokale geloofsgemeenschap wil zijn.
- *Gods kinderen.* Discipelschap vindt plaats in het leven van mensen die Gods kinderen zijn. Het is niet zo dat we pas door een leven van discipelschap Gods kinderen worden. Dankzij het leven en sterven van Christus, door Gods genade, is ieder die gelooft in zijn ondergang en opstanding een kind van God. Dit kindschap vormt de basis voor het discipelschap: genade is er de bron van.
- *Geïnspireerd door Gods Woord.* Discipelschap is zonder Gods Woord en onze actieve omgang daarmee ondenkbaar. De woorden van Jezus moeten in ons komen en in ons blijven. Het is nodig dat ons denken wordt hervormd door Gods Woord. Daarom is Bijbellesen en Bijbelstudie, gezamenlijk en individueel, een erg belangrijk element van discipelschap. Daarbij gaat het niet primair om meer kennis van de Bijbel maar om de vraag hoe we de Bijbelse boodschap toepassen in ons dagelijks leven en hoe we Gods stem verstaan.
- *Geleid door Gods Geest.* Discipelschap is een proces dat we niet in eigen kracht kunnen doen. We laten ons leiden door de heilige Geest. Die Geest is de krachtige aanwezigheid van Jezus op aarde. Hierbij speelt het gebed een cruciale rol: want God geeft zijn genade en zijn Geest aan wie hem daar van harte en zonder ophouden om bidden en voor danken.
- *In de context van dagelijkse omstandigheden, activiteiten en relaties.* Discipelschap gebeurt daar waar we ons meestal bevinden: thuis, op ons werk, in onze gezinnen, in de buurt enzovoort. Discipelschap is niet een programma van de kerk maar een levensstijl. Discipelschap is: leven in Jezus' nabijheid en tot eer van God, waar je maar bent. Dat wordt dus concreet in de kerkgemeenschap (bedieningen) én in het dagelijkse leven (alles doen in Jezus' naam).
- *Groeiende Christusgelijkvormigheid.* Discipelschap draait altijd om het kennen en aanbidden van Christus. Daarbij gaat het om een groeiproces naar geestelijke

volwassenheid: volledig toegroeien naar Christus zodat de vrucht van de Geest zichtbaar wordt in het leven van Jezus' leerlingen.

- *Gehoorzaam zijn.* Discipelschap gaat over leven in gehoorzaamheid. Want we moeten Gods woorden niet alleen horen maar er ook naar handelen. Deze gehoorzaamheid wortelt in de overvloed van Gods koninkrijk: het gaat niet om onze gehoorzaamheid in eigen kracht maar om de liefdevolle gehoorzaamheid die gewerkt wordt door de heilige Geest van Christus.
- *Gods geboden.* Discipelschap heeft alles te maken met de geboden: Jezus gebiedt ons om leerlingen te maken door hen te leren dat ze zich aan Gods geboden moeten houden. Deze geboden vinden we in de Bergrede, in de Tien Woorden van God en verder door heel de Bijbel heen. Door Jezus worden deze geboden samengevat in het Grote Gebod: God liefhebben en de naaste als onszelf.
- *Anderen uitnodigen.* Discipelschap heeft altijd als doel dat ook zij die Christus nog niet kennen met hem in aanraking worden gebracht. Dit is de onmisbare evangeliserende of missionaire dimensie van discipelschap. Een discipel van Jezus heeft een sterk verlangen om ook anderen te laten proeven van Gods koninkrijk.
- *Jezus vertrouwen en volgen.* Discipelschap kun je ook kort definiëren met deze woorden: Jezus vertrouwen en volgen. Vertrouwen gaat over in hem geloven, hem liefhebben en hem aanbidden. Volgen gaat over het dagelijkse leven waarin discipelen steeds in zijn nabijheid willen zijn om zijn stem te verstaan en te doen wat hij zegt.

Discipelschap en de heilige Geest

Een van de gevaren rond het bezig zijn met discipelschap is dat we er op een activistische manier mee aan de gang gaan. Aan het begin van dit artikel gaf ik ook aan dat daar bij mij een reden zat waarom ik discipelschap eerder geen gelukkige term vond. De term discipelschap appèlleert misschien ook wel vooral op het doén. En het moet gezegd worden dat dat wel van groot belang is. Van het genoemde boek van Mike Breen leerde ik dat twee vragen heel basaal zijn voor het leven van een discipel. Deze twee vragen: 1. Wat zegt God tegen mij? 2. Wat ga ik daarmee doen? Deze twee vragen roepen in herinnering wat Jezus zegt aan het einde van de Bergrede over de twee mannen die een huis bouwen. De een op de rots, de ander op het zand. De man die op de rots bouwt, beantwoordt aan de bedoelingen van Jezus en is verstandig: 'Wie deze woorden van mij hoort én ernaar handelt' (Matteüs 7:24-27).

Hier zit ook een van de grootste valkuilen van veel kerkelijk en christelijk leven: dat we Gods woorden wel horen (eindeloos vaak zelfs, in preken en onderwijs), maar dat er geen gedragsverandering optreedt, dat de woorden niet worden gevolgd door daden. Uiteindelijk heeft dat te maken met falende leerprocessen waarin te weinig aandacht wordt gegeven aan praktische oefening en de concrete dagelijkse praktijk.

Discipelschap heeft namelijk ook alles te maken met discipline. Juist op dit punt moet het werk van de heilige Geest worden ingebracht. Want het doen waar het in discipelschap om gaat is niet een handelen in eigen kracht maar een actief worden onder bezieling van de heilige Geest. Deze Geest werkt echter niet buiten oefenpraktijken en discipline om. Dallas Willard, een andere bekende auteur op het gebied van discipelschap en spirituele vorming, heeft daar een heel boek aan gewijd: 'The Spirit of the Disciplines. Understanding How God Changes Lives'. Het boek is een pleidooi om in de kracht van en geleid door de Geest de spirituele disciplines te beoefenen die een leerling van Jezus te helpen om steeds meer te worden als Christus. Zo bezien is de Geest de bron van discipelschap en discipelschap de vrucht van het werk van de Geest.

Discipelschap en gemeentevernieuwing

Hoe kun je nu als voorganger van een gemeente werken aan een cultuur van discipelschap? Aan die vraag wil ik ten slotte aandacht betseden. Hoe kun je discipelschap tot het kloppende hart van de kerk maken? Op dit punt komt de spanning tussen die twee terug: discipelschap enerzijds en kerk zijn anderzijds. Want veel kerk zijn is behoorlijk geïnstitutionaliseerd: veel van onze energie gaat naar het in stand houden van het instituut kerk en wordt niet gestoken in heel concreet leren leven als discipel van Jezus buiten de muren van de kerk. Er heerst daarom ook wel eens wat scepsis rond de vraag of de (gevestigde) kerk nog wel voldoende aanknopingspunten biedt om te werken aan een discipelschapscultuur. Kun je niet beter opnieuw beginnen door middel van gemeentestichting en andere nieuwe en dynamischer vormen van kerk zijn waar je vanaf het begin eraan kunt werken tot discipelschap tot het DNA van kerk zijn gaat horen? Is de al eerder aangehaalde uitspraak van Mike Breen niet heel realistisch: *“If you make disciples, you will always get the church. But if you try to build the church, you will rarely get disciples.”* Toch kies ik er zelf, als voorganger van een ‘gewone’ (gevestigde) kerk, nadrukkelijk voor om aan de slag te gaan vanuit deze al genoemde uitspraak van Bill Hull: *“The church is for discipleship and disciples are the church’s gift to the world.”* Ik geloof dat dat op mijn plek het beste is wat ik kan doen: in aansluiting bij wat er al is aan kerk zijn (en waar gelukkig ook al heel veel aan discipelschap zichtbaar is zonder dat die naam eraan wordt gegeven) wegen zoeken om steeds meer gefocust te raken op de praktijk van discipelschap als het dagelijks vertrouwen en volgen van Jezus. Ik wil daarbij gericht zijn op wat in het Engels genoemd wordt ‘viral change’⁴: een viraal veranderingsproces dat gaat over het uitzetten van virusjes die besmettelijk zijn (in de positieve zin van het woord). Het gaat om mensen die nieuw gedrag vertonen, het gaat om verhalen die verteld worden over wat er mogelijk is, het gaat om het inzetten van invloed in informele netwerken. Bijbels gesproken zou je het kunnen hebben over discipelschap als het zuurdeeg dat het hele gemeente zijn moet gaan doortrekken.

De kerk vol discipelen?

Dat vraagt intussen wel om concrete stappen en actie. Dat wil ik illustreren door weer te geven wat ik de afgelopen maanden in de praktijk van het gemeentelven heb gedaan als eerste stappen op de weg om discipelschap tot het kloppende hart van gemeente zijn te maken.

- Om te beginnen heb ik aangekondigd dat ik graag discipelschap op de agenda van de kerk wilde zetten. Op een inspiratieavond aan het begin van het seizoen hebben daar als kerkenraad over doorgepraat. Ik heb toen ook de definitie van discipelschap geïntroduceerd waar ik het komende seizoen mee wilde werken. Deze definitie kwam ook aan de orde in een leerdienst op startzondag zodat iedereen er kennis mee kon maken.
- Een belangrijke stap was ook het initiëren van een cursus over discipelschap voor jong belijdende leden van de gemeente. Tot mijn verrassing meldden zich 30 gemeenteleden aan, bijna allemaal twintigers die ernaar verlangen om in hun dagelijkse leven (werk of studie) concreter vorm te geven aan hun christen zijn. Enkelen van hen namen de rol van gespreksleider op zich. We werken met het materiaal van ‘Discipleship Explored’ waarin de brief van Paulus aan de Filippenzen het uitgangspunt vormt. In groepen vinden er mooie gesprekken plaats en stimuleren de jongeren elkaar ook om concreet bezig te blijven met de thematiek van de cursus.

⁴ Zie: <http://www.viralchange.com/> (14-02-2015)

- De toerusting van de mentorcatecheten (zij geven leiding aan de catechisatiegroepen van jongeren van 12-16 jaar) staat ook vanaf het begin in het teken van discipelschap. Want wat is catechese geven anders dan jongeren helpen om discipelen van Jezus te worden? Daarbij is het van groot belang dat de mentorcatecheten zelf ook groeien in discipelschap. Want: *It takes one to make one.*
- Tijdens driemaandelijks doopvoorbereidingsavonden leg ik veel meer dan ik eerder deed de relatie tussen doop en discipelschap. Ook hier geldt: als je je kind voor wilt gaan op de weg van discipelschap, is het van belang dat je allereerst zelf discipel van Jezus bent. Zo ontstaat er rond de doop ook steeds weer de kans om elkaar te bemoedigen om Jezus te volgen als zijn leerlingen.
- In de preken komt de thematiek van discipelschap ook steeds aan de orde. Allereerst in een serie preken over de Tien Woorden van God als bron van discipelschap. In de periode waarin ik dit artikel schrijf stel ik daarnaast in vier preken de thematiek van ‘Gods stem verstaan’ aan de orde. Want als de twee eerder genoemde vragen (‘Wat zegt God tegen mij? Wat ga ik daarmee doen?’) zo wezenlijk zijn voor het leven als discipel, dan is het van groot belang om met elkaar te (her)ontdekken hoe God vandaag spreekt.
- In het voorbereiden en bespreken in de kerkenraad van meer beleidsmatige documenten probeer ik ook steeds het discipelschapspectief in te brengen. Bijvoorbeeld in een document over liturgie: Hoe helpen onze kerkdiensten ons om in ons dagelijks leven discipel te zijn? Zijn onze kerkdiensten ook echt oefenplekken voor het leren leven in Gods koninkrijk?

En zo zou er nog meer te noemen zijn. Een grote valkuil hierbij blijft dat er leerprocessen op gang worden gebracht die toch weer blijven hangen in onderwijs, kennisoverdracht en onderling gesprek. Van wezenlijk belang is het om (oefen)praktijken te ontwikkelen die daadwerkelijk een bijdrage leveren aan het leerproces. Dat vraagt nog veel creativiteit en ook omdenken: discipelschap tot het kloppende hart van gemeente zijn maken vraagt er echt om dat we dingen anders gaan doen en ook dat we andere dingen gaan doen.

Intussen ontdek ik ook dat discipelschap niet alleen zelf een leerproces is, maar dat ook het ‘op de agenda zetten’ van discipelschap een heus leerproces is, met vallen en opstaan, en met een bepaalde mate van traagheid. Want wat is er in de gemeente nu veranderd in de voorbije periode? Ik kan het nog niet goed aanwijzen. De discipelschaps cursus was voor de deelnemers beslist een vormende en leerzame ervaring, maar hoe gaan zij verder? Iedereen in de gemeente weet en ziet dat ik als voorganger discipelschap heel belangrijk vind, maar wat verandert dat aan het gemeente-zijn? Zelf ben ik tegelijk in de loop van de maanden ook gevoeliger worden voor het ‘activisme’ en de ‘doenerigheid’ die toch heel gemakkelijk aan alle aandacht discipelschap kunnen kleven, ook al is dat niet de intentie. Daarom wil ik ook nog een tweetal aandachtspunten noemen die ik zelf belangrijk vind voor het vervolg van het leerproces.

- Discipelschap kan niet zonder aandacht voor kwetsbaarheid en gebrokenheid. Zelf ben ik op dat spoor gezet door het lezen van het boek ‘Nederigheid en dienstbaarheid. Het neerwaartse pad van Christus’ van Henri Nouwen. Hij laat daarin zien hoe belangrijk het is dat leerlingen van Jezus de weg volgen die Jezus ook ging, een weg van kwetsbaarheid en dienstbaarheid, een neerwaartse weg die door de diepte heen leidt tot nieuw leven. En dat is allemaal niet maakbaar. Juist het aan de orde stellen van deze kwetsbaarheid helpt gemeenteleden om meer verbinding te maken met dagelijks discipel zijn. Over de thematiek van nederigheid in relatie tot discipelschap gaat overigens ook dit boeiende boek

van Stephen Cherry: 'Barefoot Disciple. Walking the Way of Passionate Humility' (2011).

- Er zijn prille ideeën om in het volgende seizoen een vervolg te geven aan de aandacht voor discipelschap (ook om te voorkomen dat het blijft bij een eenmalig jaarthema...) maar dan met veel meer accent op 'praktijken die karakters vormen'. Discipelschap heeft alles te maken met karaktervorming: deugden als liefde, barmhartigheid en gastvrijheid moeten geoefend worden in bewust met het oog op die inoefening 'ontworpen' praktijken, zoals de liturgie, het avondmaal, de doop, het geloofsgesprek, de maaltijd, het bezoeken van mensen, het zorg dragen voor armen in de samenleving enzovoort.

Hoe dan ook blijven deze woorden op inspirerende manier de richting wijzen: 'Discipelen zijn het geschenk van de kerk aan de samenleving.' Want daar is het uiteindelijk om te doen: dat we als kinderen van God verschil maken in de samenleving doordat we als smaakmakers aanwezig zijn die iets laten proeven van het leven in Gods koninkrijk, dat we iets laten ervaren van het goede, ware en schone, in de kracht van de Geest, dichtbij Jezus.

Literatuur

Mike Breen, *Een cultuur van discipelschap. Bouwen aan een missionaire beweging door discipelschap in de stijl van Jezus*, uitgave Nederland Zoekt 2013

Stephen Cherry, *Barefoot Disciple. Walking the Way of Passionate Humility*, London 2011

[Wim Dekker, Bert de Leede en Arjan Markus](#), *Tijd om mee te gaan. Over discipelschap vandaag*, Zoetermeer 2014

Marli Huijjer, *Discipline. Overleven in overvloed*, Amsterdam 2013

Bill Hull, *The Disciple-Making Pastor. Leading Others on the Journey of Faith*, Grand Rapids 2007

Bill Hull, *The Disciple-Making Church. Leading a Body of Believers on the Journey of Faith*, Grand Rapids 2010

Henri Nouwen, *Nederigheid en dienstbaarheid. Het neerwaartse pad van Christus*, Tiel 2008

Juan Carlos Ortiz, *Leven met Jezus van dag tot dag*, Hoornaar 1988

Sake Stoppels, *Oefenruimte. Gemeente en parochie als gemeenschap van leerlingen*, Zoetermeer 2013

Dallas Willard, *The Spirit of the Disciplines. Understanding How God Changes Lives*, London 1988

Zie verder: www.josdouma.wordpress.com/category/discipelschap/